

הוליווד

הוליבוד

QUO VADIS, HOLLYWOOD ?

(ראה שער)

כאשר נייגש, באחד מלילות דצמבר לפני 58 שנה, אל לואי לומייר, שזה עתה הציג ב־ בית קפה צרפתי ובפני קהל אחוזהתלהבות, את המצאתו, שקרא לה סינמטוגראף (*), אדם מזוקן, בעל עינים ערניות, ובקש לקנות את זכות השמוש במכשיר הקסמים, המשליך תמוֹנות נעות על גבי בד לבן, השיב המציא: „אבל, מר מלייס, להמצאתי אין כל ערך מסחרי. אהה מנסה להשליך את כספך לכל הרוחות.”

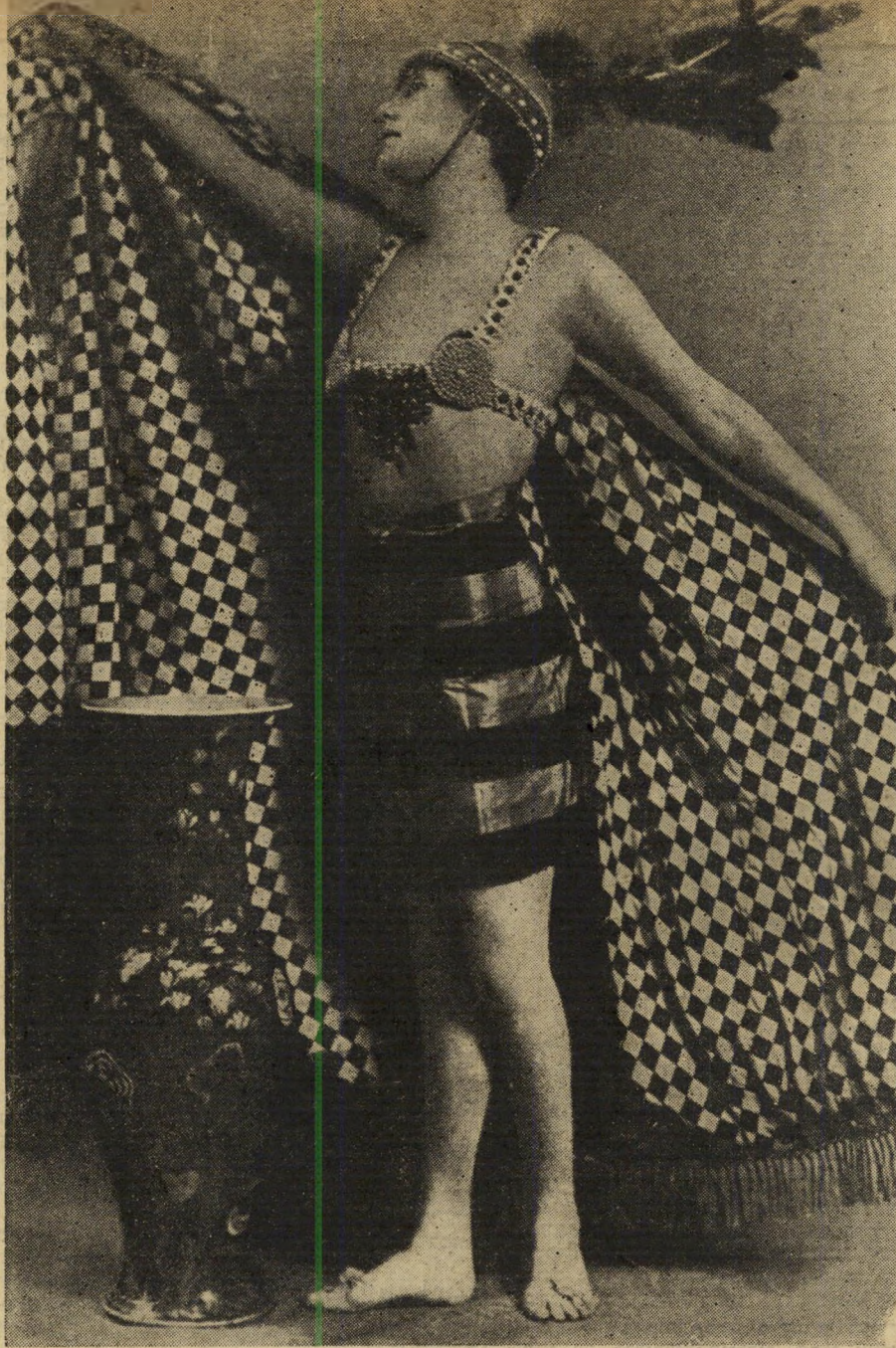
רק לאחר שיחה ממושכת הצליח לזרז מלייס, אשף במקצועו, לשכנע את לומייר. מצויד במקרנת, מצלמה וכמות סרט גולמי, החל האיש מפיק סרטים (בהם שחק הוא עצמו במרבית התפקידים הראשיים) באולפן זכוכית קטן ומציג אותם בתיאטרון הקטן. אורכם של רוב הסרטים שלו לא עלה על רגעים בודדים, אבל המכשיר שלא היה לו „כל ערך מסחרי” הפך עד מהרה, בידי מלייס וחלוצים אחרים, לעסק גדול ולתע־ שיה אדירה.

שווה לכל נפש. כעבור כשנה נערכה ההצגה הראשונה של הסינמטוגראף. בחנות ריקה שנשכרה במיוחד לרגל המאורע, ב־ ברודוויי, רחוב התיאטרונים בניו־יורק, לא עברו שנים רבות ומרבית תיאטרונֵי ברודוויי הפכו להיות אולמות ראינע.

הסרט זכה לפופולאריות שלא היתה ל־ שום אמנות לפניו. הסבות לכך היו פשוטות: בדומה ל־ *Via Pauperum* (**), הוא היה קל להבנה, שווה לכל שכל. יחד עם זאת היה גם שווה לכל כיס. באולם שבו היו מציגים לפנים הצגת תיאטרון אחת ל־ ערב, היו מגישים עתה אותו הסרט חמש או שש פעמים ביום, וזאת מבלי לעייף את השחקנים. ההכנסה הכללית היתה גבוהה ר־ היתה אפשרות להוריד את מחירי הכרטיס־ סים עד למינימום.

תוך שנים ספורות הפך הראינע ללחם חוקם של מיליונים רבים בעולם כולו, עוב־ דה שנוצלה היטב על ידי אלה שבידם היו מכונות וממון להפקת סרטים. הסרט היה כמו הנחש באגדת ג'ן־ען, אלא שהפעם יצא הוא עצמו לאכול את התפוח, העולם, כש־ חווה, בדמות שחקנית קולנוע בתלבושת וב־ עמידה שנחשבו למגרות, עוורת על ידו **ביחוד, הרע, הבינו את כחו הגדול של** סרט לא אנשי המסחר בלבד. ולאדויר א־ דיץ לנין, לכל הדעות אדם בעל שכל חריף, הכריז: „הסרט הוא החשוב שבאמנויות.” בניסו מוסולוני, גם הוא רודן חובב־סרטים, אמר, בתנוכת אולפני סינציטה (**), הגדוֹר־ לים באירופה, שבנה בסמוך לרומא: „ב־

(*) ביחנית: סינמה — תנועה, גראף — שום.
(**) לטינית: תנ"ך הרש. תנ"ך מצויר מיוחד לאלה שלא ידעו קרוא.
(***) באיטלקית: כרך החסרטה.

1912

אנט קלרמן היתה מלכה המיס ההוליבודית לפני למעלה משלושים שנה בתלבושות מו הסוג הזה הרטיטה לבבות מיליונים בעולם כולו. אנט היתה נערה אוסטרליה שלאתה בילדותה בשיתוק, החלה ללמוד לשחות בפקוד, הרופא. וייליאם פורס. מפיק סרטים, שהפך, עם „מלחמת הפטנטים” מפיק, גינה אותה, הערים עליה תליתלים של פרסומת. התוצאה: פוקס התעשר; אנט קלרמן הפכה כוכב; הוליבוד למדה להעריך את כוח הערווה על הבד.

בכל הארצות.

אולם איש לא יכחיש כי מרכז הסרט ה־ עולמי, בית היוצר הגדול ביותר לצללים, נמצא בפרבר בעיר לוס אנג'לס, קאליפור־ ניה. שם הפובר: הוליבוד. הוליבוד היא, זה שנים, שם נרדף לסרטי. היא מסמלת את

עזרת הקולנוע אפשר לכבוש את העולם. הקולנוע האיטלקי אמנם כמעט שכבש את העולם, אם כי לא בזמנו של מוסולוני. ה־ סרט הסובייטי, כל עוד ניתנה לאמניו יד חפשיה, שימש דוגמה ומופת לעולם כולו, הציב מסרות אסתטיות חדשות למסריטים

הטוב ואת הרע שבפופולארי שבאמנויות ביחוד את הרע. **חברת הפטנטים.** ראשיתה של תעשי הסרטים האמריקאים לא היתה כלל בהול־ בוד. ניו־יורק היתה המרכז הראשון ל־ פקת הסרט, בעוד שתומאס אלבה אדיס (1847-1931), המציא הגדול, שנתן את ידו לשבלול הסינמטוגראף, בנה בחצר מעבדתו שבניו־יורסי הסמוכה, אולפן הסרטה, חבר הסרטה אחת נדה מערבה, לשיקאגו.

בשנת 1909 כבר היה הסרט האמריקאי עסק גדול ומקיף מקור פרנסה לאלפי עות־ דים: מסריטים, מפיצים ומציגים. גם עת נות מקצועית כבר החלה יוצאת לאור בק־ ביעות. באותה שנה התאחדו שבע חברו־ הסרטה אמריקאיות ושתי חברות צרפתיות ששחקו סרטים בארצות הברית, ל„חבר פטנטים”. בידי גופים אלה נמצאו כל ז־ פטנטים על מכונות הסרטה וההקרנה וז־ רצו למנוע מאת גופים קטנים יותר ומפיקי־ עצמאיים את השמוש בהן. יחד עם ז־ הווינעו החברות כי אסור לשום בעל אול־ הצגות לשכור סרטים שלא הופקו על יד־

מעבר לגבול. המפיקים העצמאיים ה־ מרדו. הם הכריזו כי יוסיפו לטובב סרטי־ כמות גפשמ, לא קבלו את ההנחה כי אסו־ להם לעסוק בראינע. אולם הם נאלצו לע־ שות את מלאכתם בסתר. בידי סוכני „חבר הפטנטים” היו פקודות־החרמה, שהוצא־ על ידי בתי־דין, על כל מכונות הסרטה־ כמו כן שכרו החברות הגדולות בריוני־ שהיו מחבלים במכונות המפיקים העצמא־ במקרים בהם לא יכלו להעזר בצוים כאלו־ המפיקים העצמאיים, ביניהם אנשים ככ־ וייליאם פוקס וקארל למלה (שייד, לאח־ שנים, את חברת יוניברסאל), נאלצו, על כ־ להמלט למקומות מרוחקים כמו קובה, פל־ רידיה, לוס אנג'לס וקאליפורניה, כדי לטוב־ שם את סרטיהם. קובה היתה ארץ מוכ־ קדחת, פלורידה היתה חמה מדי, אולם קא־ ליפורניה התאימה מאד מבחינה אקלימ־ הברירה היתה: סאן פראנציסקו בצפון א־ לוס אנג'לס בדרום. לוס אנג'לס היתה קרוב־ יותר לגבול המקסיקאי, לשם היו המפיקי־ נאלצים, לעתים קרובות, להמלט עם מכ־ נותיהם כדי שיד סוכני „חברת הפטנטים־ וצויו ההחרמה שלהם לא תשיג אותם. ה־ השתקעו, על כן, בעיר ההיא, התרכזו בפ־ בר שקט, בצפונה.

גם את העתונות. תושבי הוליבוד־ בורגנים אמידים, שהתגוררו בחחילות נאו־ לא קדמו בסבר נעים את האורחים מן המזר־ שנים אחדות היה תלוי, על שער בית המל־ האחר בהוליבוד, שלט: אסור להכניס לכ־ כלבים ושחקנים.”

יחסם הקר והעויץ של התושבים לא אר־ כעבור פחות מארבע שנים נשתנה אופי־ הכפרי של הוליבוד מן הקצה אל הקצו־ מלחמת הפטנטים הגיעה לקצה, בנצחו־ המוחלט של העצמאיים. החברות הגדול־ נדדו אף הן למערב בהיר־השמים. עוש־ בלתי צפוי ירד על העיר. היא נתמלא־ אלפי עובדי הסרטה, אנשים בעלי מרץ ל־ גבול שטרחו יומם ולילה למצוא רעיונו־ חדשים, התחרו ביניהם על כיסו של הקו־ חובב הסרטים, שמספרו גדל במהירות מסו־ ררת. אנשים אלה משכו כסף הרבה לפרו־ שהיה פעם שקט. הם משכו אליו גם א־

ספנסר צ'ארלס צ'פלין שחקן מיוזיק־ אנגלי, היה בסבוב בארצות הברית, כא־ הוצע לו להופיע בסדרה של סר־ הוליבודיים קצרים, הוא הסט, כי ה־ לא נראה לו בעל עתיד רב, הסכים לבנ־ תוך שנה הפך לכוכב בעל הכנסות זנ־

1921

תדה ברה היתה נערה פשוטה מברוקלין. הפרסומת ההוליבודית ספרה שהיא בתו־ (הבלתי חוקית) של שייך ערבי וכי היא נחונה בכל תכונות הסדבר. כל מי שנתקל במבטה, שוב לא יכול לקסמיה. ברה היתה ראשונה בסדרה ארוכה של נשים־גורליות הוליבודיות.

1916

דוד וורק גרפיית, שחקן־כמה שהפך במאי סרטים כמעט בעל כורחו, הביא לעולם מהוליבוד שורה של סרטים שהיו הצלחות קופה, פתחו גם אפקים אמנותיים חדשים.

1913